

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/90/2017
Identifikačné číslo spisu: 1114227987
Dátum vydania rozhodnutia: 27.02.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Lubor Šebo
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:1114227987.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: A. Q. V., bytom X. XXX, XXX XX Q., zastúpeného obchodnou spoločnosťou Kolíková & Partners, s.r.o., so sídlom Radvanská 21, 811 01 Bratislava, IČO: 47 239 441, v mene ktorej koná konateľ a advokát Mgr. Lukáš Opett, PhD., proti žalovaným: 1/ Krajskému súdu v Žiline, so sídlom Orolská 3, 010 01 Žilina, 2/ Slovenskej republike, v mene ktorej koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, o zaplatenie 34.247,89 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 12 C 185/2014, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 21. decembra 2016 sp. zn. 2 Co 361/2015, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 21. decembra 2016 sp. zn. 2 Co 361/2015 z r u š u j e v o vzťahu k žalovanej 2/ a vec v rozsahu tohto zrušenia vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej aj „súd prvej inštancie“) uznesením z 24. februára 2015 č.k. 12 C 185/2014-72 pripustil zmenu žalobného petitu v znení: „odporca v 2. rade je povinný navrhovateľovi zaplatiť sumu 34.247,89 EUR spoločne s úrokom z omeškania 9 % z danej sumy odo dňa neuspokojenia nároku do zaplatenia a nahradiť trovy konania alebo subsidiárne odporca v 1. rade je povinný navrhovateľovi zaplatiť sumu 34.247,89 EUR spoločne s úrokom z omeškania 9 % z danej sumy od 11.7.2012 do zaplatenia a nahradiť trovy konania.

2. Súd prvej inštancie uznesením z 9. septembra 2015 č.k. 12 C 185/2014-79 zastavil konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku a žiadnej strane nepriznal náhradu trov konania. V odôvodnení uviedol, že žaloba obsahuje dva žalobné petity, pričom jeden z petítov je alternatívny, ide teda podľa neho o dva návrhy na začatie konania, pričom v zmysle poznámky č. 8 k položke 1 sadzobníka súdnych poplatkov podľa zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon o súdnych poplatkoch“), ak navrhovateľ uplatní alternatívne viacej návrhov na začatie konania, poplatok sa platí z toho návrhu, z ktorého sa podľa tohto zákona vyberá vyšší poplatok. Keďže podľa súdu prvej inštancie ide o nárok na náhradu škody titulom nezákonného rozhodnutia, z ktorého sa v zmysle položky 7a sadzobníka súdnych poplatkov vyberá súdny poplatok v

sume 20,- € a alternatívne peňažný nárok, z ktorého sa v zmysle položky 1 písm. a) sadzobníka súdnych poplatkov vyberá súdny poplatok vo výške 6 % z ceny (z úhrady) predmetu konania alebo z hodnoty sporu, v prejednávanej veci v sume 2.054,50 €, súdny poplatok za predmetné konanie predstavuje suma 2.054,50 €. Súd prvej inštancie konštatoval, že nakoľko žalobca aj napriek doručenej výzve na zaplatenie súdneho poplatku súdny poplatok nezaplatil v stanovenej lehote, resp. ani do vydania jeho rozhodnutia, konanie zastavil.

3. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu uznesením z 21. decembra 2016 sp. zn. 2 Co 361/2015 uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správne v zmysle § 387 ods. 1 a 2 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“) a žalovanému 1/ a 2/ priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Uvádza, že v zmysle § 5 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch vznikla žalobcovi poplatková povinnosť splatná podľa § 8 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch vznikom tejto poplatkovej povinnosti. Keďže žalobca uplatnil svoj nárok titulom nezákonného rozhodnutia, z ktorého sa v zmysle položky 7a sadzobníka súdnych poplatkov vyberá súdny poplatok vo výške 6 % z ceny predmetu konania alebo z hodnoty sporu, t.j. v sume 2.054,50 € (6 % zo sumy 34.247,89 €), tak potom súdny poplatok za predmetné konanie má predstavovať sumu 2.054,50 €. Žalobca sa svojou žalobou v rámci subsidiárneho nároku voči žalovanému 1/ domáha nároku na doplatenie funkčného platu sudcu vo výške 34.247,89 € v zmysle zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej aj „zákon o sudcoch“). Odvolací súd sa nestotožňuje s tým, že žalobcovi sa ponúkajú dva rovnocenné tituly na uplatnenie nároku. Je podľa neho nepochybné a z opisu skutkového stavu vyplýva, že voči žalobcovi sa vedie disciplinárne konanie, pričom mu bol na určité obdobie pozastavený výkon funkcie sudcu a z tohto titulu mu bol aj znížený jeho funkčný plat. Z opisu skutkového stavu podľa odvolacieho súdu vyplýva, že žalobca sa domáha alternatívne dvoch nárokov, a to nároku na náhradu škody titulom nezákonného rozhodnutia orgánu verejnej moci (zrušené rozhodnutie ministra) a súčasne nároku na doplatenie funkčného platu sudcu v zmysle § 22 ods. 6, 8, 9 zákona o sudcoch. Ide teda podľa neho o dva samostatné nároky vychádzajúce z rovnakého opisu skutkového deja, žalobcom obsiahnuté v jednej žalobe. Odvolací súd je toho názoru, že žalobca svojimi podaniami vzbudzuje dojem, že požaduje výlučne náhradu škody, či už od žalovaného 1/ alebo žalovanej 2/, avšak je podľa neho nepochybné, že žalobca uplatňuje dva rôzne nároky, voči dvom rôznym subjektom alternatívne, pričom skutkový stav opisuje rovnako, avšak dokazovanie pri týchto nárokoch je diametrálne rozdielne, a vec inak právne posúdená. Preto bol podľa neho správny postup súdu prvej inštancie, keď vyrubil súdny poplatok z nároku s vyššou hodnotou sporu a následne z dôvodu nezaplatenia žalobcom v súdom stanovenej lehote zastavil konanie.

4. Žalobca proti uvedenému uzneseniu odvolacieho súdu podal dovolanie z dôvodu, že mu súd nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). Prípacom takéhoto nesprávneho procesného postupu je podľa žalobcu aj zastavenie konania, aj pre (tvrdené) nezaplatenie súdneho poplatku, pokiaľ dôvod zastavenia konania reálne nebol daný. Namieta, že neuplatňuje alternatívny petit, resp. dva nároky, ale uplatňuje iba jeden nárok na zaplatenie s tým, že vo vzťahu k žalovaným ho uplatňuje v pomere subsidiarity - prioritne voči žalovanej 2/ a pre prípad, že by voči tomuto subjektu bola žaloba nedôvodná, potom ten istý nárok uplatňuje voči žalovanému 1/. Ani v prípade akceptácie názorov konajúcich súdov o charaktere uplatňovaného petitu neobstojí podľa žalobcu zastavenie „celého“ konania pre nezaplatenie súdneho poplatku. Poukazuje na to, že je nepochybné, že žalobca zaplatil súdny poplatok vo výške 20,- €, týkajúci sa uplatňovania nároku voči štátu - žalovanej 2/, z ktorého titulu v tejto časti niet dôvodu na zastavenie konania pre nezaplatenie súdneho poplatku.

5. Žalovaní 1/ a 2/ sa k podanému dovolaniu nevyjadrili.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v zmysle § 429 ods. 2 písm. a/ CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je čiastočne dôvodné a rozhodnutie odvolacieho súdu je potrebné zrušiť.

7. Dovolací súd je viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytykajúca v dovolaní (pozri § 428 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

8. V danom prípade žalobca uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každemu rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočnila jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Judikatúra najvyššieho súdu sa už pred 1. júlom 2016 ustálila, že pod odňatím možnosti pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. sa rozumie procesne nesprávny postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa u účastníkovi odníme možnosť realizovať procesné oprávnenia priznané mu za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv. O prípad odňatia možnosti pred súdom konať ide tiež vtedy, ak súd zastaví konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku podľa § 10 ods. 2 zákona č. 71/1992 Zb., hoci pre tento postup nebol zákonný dôvod (R 50/1997).

10. So zreteľom na uvedené najvyšší súd skúmal, či pre zastavenie konania pre nezaplatenie súdneho poplatku, boli v danom prípade dané procesné predpoklady a či zastavenie konania a jeho následné potvrdenie odvolacím súdom, vykazovalo znaky procesného postupu znemožňujúceho strane, aby uskutočnila jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

11. Ustanovenie čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je vyjadrením základného práva účastníka konania domáhať sa súdnej ochrany. Tento článok ústavy je primárnou ústavnou bárou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany. Zároveň je možné v zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy domáhať sa práv podľa čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenia vykonávajú, pričom však v súlade s čl. 152 ods. 4 ústavy musí byť výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov v súlade s ústavou a súčasne v zmysle čl. 154c ods. 1 ústavy majú príslušné medzinárodné zmluvy vrátane Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných slobôd (I. ÚS 22/03).

12. Z uvedeneho vychádzal aj Ústavný súd Slovenskej republiky, ktorý vo svojom uznesení z 11. apríla 1995 sp. zn. I. ÚS 18/1995 uviedol, že pri výklade a uplatňovaní zákonov (rovnako ústavných zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov) treba postupovať tak, aby boli v súlade s ústavou (čl. 152 ods. 4 ústavy). Preto nie je možné ani Zákon o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov (zák. č. 71/1992 Zb. v znení neskorších predpisov) uplatňovať tak, aby došlo k porušeniu ústavnoprocésneho princípu právnej ochrany pred súdmi, kde platí rovnosť všetkých účastníkov, len z dôvodu legislatívnej nejasnosti textu, ktorú možno odstrániť výkladom v zmysle čl. 152 ods. 4 ústavy.

13. Z uvedeneho vyplýva, že výklad a používanie jednotlivých ustanovení zákona o súdnych poplatkoch, vrátane súvisiacich ustanovení CSP, musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníkov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

14. Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje za potrebné uviesť, že všeobecný súd musí vykladať a používať uvedené ustanovenia v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Interpretáciou a používaním tohto ustanovenia nemožno obmedziť základné právo na súdnu ochranu bez zákonneho podkladu. Pritom do práva na súdnu ochranu je potrebné nepochybne

zahrnúť aj oprávnenie strany sporu domáhať sa preskúmania rozhodnutia súdu v ins'tanc'nom konaní.

15. Z ustanovenia § 1 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch vyplýva, že súdne poplatky sa vyberajú za jednotlivé úkony alebo konania súdov, ak sa vykonávajú na návrh a za úkony orgánov s'ťažnej správy súdov a prokuratúry uvedené v sadzobníku súdnych poplatkov a poplatku za výpis z registra trestov, ktorý tvorí prílohu tohto zákona.

16. Podľa § 2 ods. 1 písm. a/ zákona o súdnych poplatkoch poplatníkom je navrhovateľ poplatkovo u konu, ak je podľa sadzobníka ustanovený poplatok z návrhu. Podľa § 5 ods. 1 písm. a/ zákona o súdnych poplatkoch poplatková povinnosť vzniká podaním žaloby, návrhu, odvolania, žaloby na obnovu konania, dovolania, kasačnej s'ťažnosti alebo žiadosti na vykonanie poplatkového úkonu, ak je poplatníkom žalobca alebo navrhovateľ, odvolateľ, ten, kto podal žalobu na obnovu konania, dovolateľ a ten, kto podal kasačnú s'ťažnosť. Podľa § 8 ods. 1 zákona poplatok za podanie návrhu alebo žiadosti, poplatok za uplatnenie námietky zaujatosti v konkurznom konaní alebo reštrukturalizačnom konaní podľa osobitného predpisu a poplatok za konanie o dedičstve je splatný vznikom poplatkovej povinnosti. Podľa § 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch ak nebol zaplatený poplatok splatný podaním žaloby, návrhu na začatie konania, dovolania alebo kasačnej s'ťažnosti, súd podľa § 9 vyzve poplatníka, aby poplatok zaplatil v lehote, ktorú určí, spravidla v lehote desiatich dní od doručenia výzvy; ak aj napriek výzve poplatok nebol zaplatený v lehote, súd konanie zastaví. O následkoch nezaplatenia poplatku musí byť poplatník vo výzve poučený.

17. Súd prvej inš'tancie vyzval žalobcu na zaplatenie súdneho poplatku za žalobu v sume 2.054,50 € v zmysle položky 1 písm. a) sadzobníka súdnych poplatkov zákona o súdnych poplatkoch. Výzva bola doručená právnomu zástupcovi žalobcu 29. júna 2015, voči ktorej žalobca podal vyjadrenie a žiadal zmeniť výzvu na úhradu súdneho poplatku. Súd prvej inš'tancie zastavil konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku v určenej lehote. Žalobca však zaplatil súdny poplatok vo výške 20,- € (č.l. 90 spisu) 20. októbra 2015.

18. Najvyšší súd je toho názoru, že žalobca uplatňuje dva nároky, pričom nejde o subsidiárny petit. Stotožňuje sa s názorom súdu prvej inš'tancie o výške vyrubeneho súdneho poplatku, ktorého správnosť názoru potvrdil aj odvolací súd. Avšak vzhľadom na skutočnosť, že žalobca, po zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku, zaplatil súdny poplatok vo výške 20,- € v zmysle položky 7a sadzobníka súdnych poplatkov zákona o súdnych poplatkoch, ako poplatok za nárok na náhradu škody titulom nezákonného rozhodnutia orgánu verejnej moci, správne súd prvej inš'tancie zastavil konanie len vo vzťahu k žalovanému 1/ z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku. Vo vzťahu k žalovanej 2/ bolo konanie, vzhľadom na zaplatenie súdneho poplatku vo výške 20,- €, nesprávne zastavené a konanie vo vzťahu k žalovanej 2/ malo pokračovať.

19. Najvyšší súd so zreteľom na uvedené konštatuje, že pokiaľ odvolací súd potvrdil uznesenie súdu prvej inš'tancie o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku, pričom žalobca zaplatil súdny poplatok za nárok na náhradu škody titulom nezákonného rozhodnutia orgánu verejnej moci vo vzťahu k žalovanej 2/, týmto nesprávnym procesným postupom znemožnil žalobcovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že doslo k porušeniu práva na spravodlivý proces a žalobca opodstatnene uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

20. Najvyšší súd preto rozhodnutie odvolacieho súdu vo vzťahu k žalovanej 2/ zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu v rozsahu tohto zrušenia vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

21. V novom rozhodnutí odvolací súd rozhodne znova o trovách povodneho konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.